2021: ఏపీ హైకోర్టు:9871

గౌరవనీయులైన శ్రీ జస్టిస్ చీకాటి మానవేంద్రనాథ్ రాయ్

రిట్ పిటిషన్ నెం.8838 ఆఫ్ 2021

తేది 26-04-2021.

శివ రామ్ ప్రసాద్. V.

..... అర్జీదారు

వర్సెస్

1. ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ కార్యదర్శి, ఎంఏ అండ్ యూడీ డిపార్ట్మెంట్,

ఏపీ సెక్రటేరియట్, వెలగపూడి అండ్ ఏఎన్నార్.

.. ప్రతివాదులు

పిటిషనర్ తరఫు న్యాయవాది : జ్ఞాని వివేక్ కర్రా

ప్రతివాది నెం.1 తరఫు న్యాయవాది: ఎంఏ అండ్ యూడీకి ప్రభుత్వ ప్లీడర్

ప్రతివాది నెం.2 తరఫు న్యాయవాది: ఎస్.లక్ష్మీనారాయణరెడ్డి, జీవీఎంసీ స్టాండింగ్ కౌన్సెల్

రిఫర్ చేసిన కేసులు:

1 2015 (4) ALD 380 = 2015 (2) ALT 812

ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర హైకోర్టులో..

రిట్ పిటిషన్ నెం.8838 ఆఫ్ 2021

శివ రామ్ ప్రసాద్. V.

..... అర్జీదారు

వర్సెస్

1. ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ కార్యదర్శి, ఎంఏ అండ్ యూడీ డిపార్ట్మెంట్,

ఏపీ సెక్రటేరియట్, వెలగపూడి అండ్ ఏఎన్నార్.

.. ప్రతివాదులు

తీర్పు: 26-04-2021

గౌరవనీయులైన శ్రీ జస్టిస్ చీకాటి మానవేంద్రనాథ్ రాయ్

1. తీర్పులను చూడటానికి స్థానిక వార్తాపత్రికల రిపోర్టర్లను అనుమతించవచ్చా? ---

2. తీర్పు కాపీలను లా రిపోర్టర్లు/జర్నల్స్ కు మార్క్ చేయవచ్చా -అవును

3. తీర్పు యొక్క న్యాయమైన కాపీని చూడాలని ఆయన ప్రభువు కోరుకుంటున్నాడా? –అవును

జస్టిస్ చీకాటి మానవేంద్రనాథ్ రాయ్

గౌరవనీయులైన శ్రీ జస్టిస్ చీకాటి మానవేంద్రనాథ్ రాయ్ రిట్ పిటిషన్

నెం.8838 ఆఫ్ 2021

ఆర్డర్:-

అభివృద్ధి చేసిన రహదారి విస్తీర్ణానికి సమానమైన బదిలీ చేయదగిన అభివృద్ధి హక్కులు (టిడిఆర్లు) పిటిషనర్కు ఉన్నాయని ప్రకటించాలని, తద్వారా పిటిషనర్కు టిడిఆర్లు జారీ చేయడానికి మరియు అతనికి తగిన నష్టపరిహారం చెల్లించేలా ప్రతివాదులను ఆదేశించాలని, పిటిషనర్కు టిడిఆర్లను జారీ చేయడానికి 03.12.2018 న రాసిన లేఖలో రెండవ ప్రతివాది చేసిన సిఫార్సులను అమలు చేసేలా మొదటి ప్రతివాదిని ఆదేశించాలని కోరుతూ ఈ రిట్ పిటిషన్ దాఖలు చేయబడింది.

పిటిషనర్ తరఫు న్యాయవాది, మొదటి ప్రతివాదిగా మున్సిపల్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ అండ్ అర్బన్ డెవలప్ మెంట్ అసిస్టెంట్ గవర్నమెంట్ ప్లీడర్, రెండో ప్రతివాదిగా జీవీఎంసీ స్టాండింగ్ కౌన్సెల్ ఎస్ లక్ష్మీనారాయణరెడ్డి వాదనలు వినిపించారు.

3. గ్రేటర్ విశాఖ మున్సిపల్ కార్పొరేషన్ పరిధిలోని కణితి గ్రామంలోని ఎస్.నెం.295/1సీ, 294/1ఏ పరిధిలో ఉన్న 618 చదరపు గజాల భూమి తనకు పూర్తి యజమాని అని పిటిషనర్ పేర్కొన్నారు. జీవీఎంసీ గాజువాక మండలం 52వ వార్డులోని స్వతంత్ర నగర్ కాలనీలోని ఎంవీఆర్ డిగ్రీ కళాశాలకు గంగవరం పోర్టు నుంచి ఎంవీఆర్ డిగ్రీ కళాశాల వరకు రోడ్లు, సీసీ డ్రైనేజీల నిర్మాణం కోసం ఆ స్థలాన్ని 2వ ప్రతివాది అక్రమంగా ఆక్రమించారని పిటిషనర్ ఫిర్యాదు చేశారు. రోడ్డు వేయడానికి భూసేకరణలో రెండో ప్రతివాది చట్టప్రకారం సరైన ప్రక్రియను పాటించలేదని పేర్కొన్నారు. అందువల్ల ఈ విషయంలో తన ఆవేదనను వ్యక్తం చేస్తూ రెండో ప్రతివాదికి వినతిపత్రం సమర్పించారు. పిటిషనర్ కేసును పరిగణనలోకి తీసుకున్న రెండో ప్రతివాది 07.04.2012 నాటి జీవో ఎంఎస్ నెం.168 ఎంఏ ప్రకారం పిటిషనర్ కు అవసరమైన టీడీఆర్ సర్టిఫికెట్లు జారీ చేయడానికి అవసరమైన ఉత్తర్వులు జారీ చేయడానికి ఇది సరైన కేసు అని 03.12.2018 నాటి లేఖ ద్వారా మొదటి ప్రతివాదికి తెలియజేశారు. అయితే పిటిషనర్ కు అనుకూలంగా ఎలాంటి టీడీఆర్ జారీ చేయలేదని, ప్రతివాదులు అక్రమంగా సేకరించిన భూమికి పిటిషనర్ కు ఎలాంటి

పరిహారం చెల్లించలేదన్నారు. అందువల్ల, పిటిషనర్ ఈ రిట్ పిటిషన్ ద్వారా పైన పేర్కొన్న ఉపశమనాలను కోరుతూ ఈ కోర్టు ముందు ఉన్నాడు.

4. అయితే పిటిషనర్ ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ కార్యదర్శి, పురపాలక, పట్టణాభివృద్ధి శాఖ కార్యదర్శిని మొదటి ప్రతివాదిగా, జీవీఎంసీ కమిషనర్ను రెండో ప్రతివాదిగా చేర్చారు. ఈ రిట్ పిటిషన్ లో పిటిషనర్ రాష్ట్రాన్ని ప్రతివాదిగా చేర్చలేదు. అందువల్ల ఈ వ్యాజ్యంలో రాష్ట్రాన్ని భాగస్వామిగా చేర్చకుండా ప్రతివాదులు 1, 2లకు వ్యతిరేకంగా ఈ రిట్ పిటిషన్ ను కొనసాగించడం సరికాదని మున్సిపల్ కార్పొరేషన్ స్టాండింగ్ కౌన్సెల్ ఎస్ లక్ష్మీనారాయణరెడ్డి అభ్యంతరం వ్యక్తం చేశారు. రిట్ పిటిషన్ నిర్వహణకు సంబంధించి విజ్ఞులైన స్టాండింగ్ కౌన్సెల్ తీసుకున్న పైన పేర్కొన్న అభ్యంతరానికి ఈ కోర్టు యోగ్యతను కనుగొంది. అందువల్ల, ఈ కేసు యొక్క మెరిట్ లను పరిగణనలోకి తీసుకోకుండా, ఈ రిట్ పిటిషన్ ను దాని నిర్వహణ ఆధారంగా పరిష్కరించవచ్చని ఈ కోర్టు అభిప్రాయపడింది.

5. చట్టప్రకారం పాటించకుండా, తనకు ఎలాంటి నష్టపరిహారం చెల్లించకుండా రోడ్డు, కాలువలు వేయడానికి తన భూమిని ప్రజా ఉపయోగం కోసం తీసుకున్నారని రిట్ పిటిషనర్ ప్రధాన ఫిర్యాదు. ఈ సందర్భంలో "ప్రముఖ డొమైన్ సిద్ధాంతం" పరిగణనలోకి తీసుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది. "ప్రముఖ డొమైన్ సిద్ధాంతం" అనే పదం వ్యక్తుల ప్రైవేట్ భూములను ప్రజా ఉపయోగం కోసం తీసుకునే ప్రభుత్వానికి ఉన్న అధికారాన్ని సూచిస్తుంది. అందువల్ల, పైన పేర్కొన్న ప్రసిద్ధ డొమైన్ సిద్ధాంతం ప్రకారం వ్యక్తుల ప్రైవేట్ భూములను ప్రజాప్రయోజనాల కోసం స్వాధీనం చేసుకునే అధికారం రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి ఉన్నప్పటికీ, చట్టబద్ధమైన ప్రక్రియను అనుసరించి ఆ ఆస్తిని రాష్ట్రం స్వాధీనం చేసుకోవాలి. భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 300ఎ ప్రకారం ఏ వ్యక్తి తన ఆస్తిని కోల్పోకూడదు. ఆస్తిని కలిగి ఉండటానికి మరియు కలిగి ఉండటానికి హక్కు అనేది రాజ్యాంగ హక్కు మరియు చట్టబద్ధమైన హక్కు మరియు దేశ పౌరుడి మానవ హక్కు కూడా కాబట్టి, భారత రాజ్యాంగం యొక్క ఆర్టికల్ 300 ఎ ను చేర్చడం ద్వారా "ఆస్తి హక్కు" అనే సూత్రం కింద ఏ వ్యక్తి కూడా తన ఆస్తిని కోల్పోకూడదనే పైన పేర్కొన్న రక్షణను భారత రాజ్యాంగం యొక్క నాల్గవ అధ్యాయంలో కల్పించారు. అందువల్ల, ఒక వ్యక్తి యొక్క ఆస్తిని ప్రజా ఉపయోగం కోసం కూడా కొనుగోలు చేసేటప్పుడు, చట్టప్రకారం అమలులో ఉన్న సంబంధిత చట్టాల ప్రకారం ఆ ఆస్తిని ప్రభుత్వం స్వాధీనం చేసుకోవాలి మరియు ప్రజా ఉపయోగం కోసం అతని ఆస్తిని కోల్పోయినందుకు

ఆస్తి యజమానికి తగిన నష్టపరిహారం చెల్లించాలి. అందువల్ల చట్టప్రకారం పాటించకుండా, నష్టపరిహారం చెల్లించకుండా తన ఆస్తిని ప్రజాప్రయోజనాల కోసం తీసుకున్నారని పిటిషనర్ చేసిన ఫిర్యాదును బట్టి ఆయన ఫిర్యాదు ప్రభుత్వానికి వ్యతిరేకంగా ఉందని స్పష్టమవుతోంది. ప్రస్తుత సందర్భంలో, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం మాత్రమే ఒక వ్యక్తి యొక్క ప్రైవేట్ ఆస్తిని తన సాధనాల ద్వారా ప్రజా ప్రయోజనం కోసం స్వాధీనం చేసుకోవచ్చు కాబట్టి, నిస్సందేహంగా రిట్ పిటిషన్ యొక్క ఫిర్యాదు ప్రభుత్వానికి వ్యతిరేకంగా ఉంటుంది. అందువల్ల, రిట్ పిటిషన్ కు రాష్ట్రం అవసరమైన పక్షం.

6. భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 300 ఈ సందర్భంలో పరిగణనలోకి తీసుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది. అందులో ఇలా ఉంది:- "300. దావాలు, ప్రొసీడింగ్స్.. –

(1) భారత ప్రభుత్వం భారత యూనియన్ పేరుతో దావా వేయవచ్చు లేదా దావా వేయవచ్చు మరియు ఒక రాష్ట్ర ప్రభుత్వం రాష్ట్రం పేరుతో దావా వేయవచ్చు లేదా దావా వేయవచ్చు మరియు ఈ రాజ్యాంగం ప్రసాదించిన అధికారాల కారణంగా పార్లమెంటు చట్టం లేదా అటువంటి రాష్ట్ర శాసనసభ ద్వారా చేయబడే ఏవైనా నిబంధనలకు లోబడి, డొమినియన్ ఆఫ్ ఇండియా మరియు సంబంధిత ప్రావిన్సులు లేదా సంబంధిత భారతీయ రాష్ట్రాలు ఈ రాజ్యాంగాన్ని అమలు చేయకపోతే దావా వేయవచ్చు లేదా దావా వేయవచ్చు.

(2) ఈ రాజ్యాంగం ప్రారంభంలో - (ఎ) డొమినియన్ ఆఫ్ ఇండియా ఒక పార్టీగా ఉన్న ఏదైనా చట్టపరమైన చర్యలు పెండింగ్లో ఉంటే, ఆ ప్రొసీడింగ్స్లో డొమినియన్కు ప్రత్యామ్నాయంగా భారత యూనియన్ పరిగణించబడుతుంది; మరియు (బి) ఒక ప్రావిన్సు లేదా ఒక భారతీయ రాష్ట్రం ఒక పార్టీగా ఉన్న ఏదైనా చట్టపరమైన చర్యలు పెండింగ్ లో ఉంటే, ఆ ప్రొసీడింగ్స్ లో సంబంధిత రాష్ట్రం ప్రావిన్స్ లేదా భారత రాజ్యానికి ప్రత్యామ్నాయంగా పరిగణించబడుతుంది."

7. పైన పేర్కొన్న అధికరణాన్ని సాదాసీదాగా చదివితే, ఇది భారత కేంద్రానికి, రాజ్యానికి, దాని ఉపకరణాలకు వ్యతిరేకంగా వేయవలసిన దావాలు, ప్రొసీడింగ్స్ గురించి వివరిస్తుందని తెలుస్తుంది. భారత ప్రభుత్వం అయితే యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా పేరుతో దావా వేయవచ్చు లేదా దావా వేయవచ్చు మరియు ఒక రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అయితే, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం పేరు మీద దావా వేయవచ్చు లేదా దావా వేయవచ్చు.

8. రిట్ ప్రొసీడింగ్స్ నిర్వహణ కోసం ఈ కోర్టు రూపొందించిన రిట్ ప్రొసీడింగ్ రూల్స్, 1977లోని రూల్ 24 ప్రకారం సెక్షన్ 141 సీపీసీ కింద వివరణ ఇచ్చినప్పటికీ సీపీసీలోని సెక్షన్ 79ను అనుసరిస్తారు.

9. సెక్షన్ 79 సీపీసీ ఇలా ఉంది:-

> "79. ప్రభుత్వానికి అనుకూలంగా లేదా వ్యతిరేకంగా దావాలు ప్రభుత్వానికి అనుకూలంగా లేదా వ్యతిరేకంగా దాఖలైన దావాలో, వాది లేదా ప్రతివాదిగా పేర్కొనే అధికారం - (ఎ) కేంద్ర ప్రభుత్వం, యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియాకు వ్యతిరేకంగా దావా వేసిన సందర్భంలో; మరియు (బి) ఒక రాష్ట్ర ప్రభుత్వం, రాష్ట్రానికి వ్యతిరేకంగా దావా వేసిన సందర్భంలో."

10. అందువల్ల, భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 300 మరియు సిపిసిలోని సెక్షన్ 79 లను కలిపి చదివితే, ఒక పక్షం తన ఫిర్యాదుకు సంబంధించి ప్రభుత్వానికి వ్యతిరేకంగా లేదా దాని సాధనాలకు వ్యతిరేకంగా రిట్ పిటిషన్ దాఖలు చేసినప్పుడు, రిట్ పిటిషన్ కు ప్రతివాదిగా చేర్చడానికి అవసరమైన పక్షం రాష్ట్రం అని స్పష్టమవుతుంది.

11. ఎస్.శ్యామలా రెడ్డి వర్సెస్ హిందుస్థాన్ పెట్రోలియం కార్పొరేషన్ లిమిటెడ్ కేసులో పైన పేర్కొన్న చట్టపరమైన స్థితిని కూడా ఈ కోర్టు డివిజన్ బెంచ్ పరిష్కరించింది. భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 300, సిపిసిలోని సెక్షన్ 79లను పరిగణనలోకి తీసుకున్న డివిజన్ బెంచ్ రిట్ పిటిషన్ కు రాష్ట్రం అవసరమైన పక్షం అని అభిప్రాయపడింది.

12. అందువల్ల, భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 300 యొక్క తప్పనిసరి ఆవశ్యకత దృష్ట్యా మరియు ఈ కోర్టు యొక్క పైన పేర్కొన్న డివిజన్ బెంచ్ లో నిర్దేశించిన చట్టం దృష్ట్యా, రిట్ పిటిషన్ లో రాష్ట్రం భాగస్వామిగా లేనందున ఈ రిట్ పిటిషన్ ఇక్కడ ప్రతివాదులు 1 మరియు 2 లకు వ్యతిరేకంగా నిర్వహించబడదు. అందువల్ల, 2వ ప్రతిస్పందకుని కొరకు నేర్చుకున్న స్టాండింగ్ కౌన్సెల్ తీసుకున్న అభ్యంతరాలు స్థిరమైనవి. కాబట్టి, పై కారణాల వల్ల రిట్ పిటిషన్ నిర్వహణ సాధ్యం కాదని కొట్టివేయబడుతుంది. అయితే, భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 300కు అనుగుణంగా రిట్ కు అవసరమైన పక్షాలను చేర్చడం ద్వారా పిటిషనర్ కొత్తగా రిట్ పిటిషన్ దాఖలు చేసే స్వేచ్ఛ

ఉంది. ఖర్చులకు సంబంధించి ఎలాంటి ఆర్డర్ ఉండదు. రిట్ పిటిషన్ లో పెండింగ్ లో ఉన్న ఇతర పిటిషన్లను మూసివేయటమైనది.

జస్టిస్ చీకాటి మానవేంద్రనాథ్ రాయ్

తేది: 26.04.2021

గమనిక: ఎల్ఆర్ కాపీ మార్క్ చేయాలి.

B/o AKN